

ŠTÁTNE FINANČIE HABSBUERSKEJ MONARCHIE A UHORSKÁ MEĎ V OBDOBÍ VOJNY O RAKÚSKE DEDIČSTVO. NA CESTE K NOVÝM KONTRAKTOM

MIROSLAV LACKO

LACKO, Miroslav. The state finances of the Habsburg Monarchy and Hungarian copper in the period of the War of the Austrian Succession. On the way to new contracts. *Historický časopis*, 2015, 63, 2, pp. 209-230, Bratislava.

The author outlines the basic developmental trends in the production of Hungarian copper and its key problems in the researched period of the War of the Austrian Succession (1740 – 1748), which led to the signing of new basic contracts concerning trade in Hungarian copper. The author analyses the mechanisms for managing mine and metal production on the level of the whole Monarchy and precisely in this period of basic reform of economic administration. The real profit to the state from mining comprised those items that the copper fund (*Kupferfundum*) and state mining enterprises recorded as liabilities or obligations, which commercial partners regularly provided to the state as loan capital. Payment of such debts represented one of the main external problems of the state mining enterprise and maintenance of the state monopoly on copper with its purchase from private producers in the Spiš – Gemer mining region, where the debts also gradually increased, formed a further – internal problem in state enterprise. In the period of the War of the Austrian Succession (1740 – 1748), these two factors seriously affected the development of the whole Hungarian copper industry. This finally led to the managing officials finding a strategic partner for the marketing of copper in the form of the banking house of Jakob Küner von Künersberg and Ján Goll.

State finances. Habsburg Monarchy. Mining, Exporting of copper. Hamburg. War of the Austrian Succession. Early modern. European banking houses.

Úvod

Uhorská meď a z nej vyrobené medené polofabrikáty patrili v ranom novoveku k zásadným artiklom, prostredníctvom ktorých mohli štátne úrady zlepšovať obchodnú bilanciu habsburskej monarchie. Predovšetkým vďaka rozsiahlej surovinovej základni v spišsko-gemerskej banskej oblasti, čiastočne v banskobystrickom revíre a Banáte sa úspešne darilo rozvíjať banské podnikanie štátu v zhode s jeho súdobou kameralistickou hospodárskou politikou, zvlášť po stabilizovaní štátnych monopolov na prelome 17. a 18. storočia. Do polovice 18. storočia sa stala najvýznamnejším producentom medi v Uhorsku práve spišsko-gemerská banská oblasť, kde sa okrem štátneho mediarskeho podniku nosnou mierou podieľali na jej ťažbe a spracúvaní súkromní banskí podnikatelia – miestni ťažiar. Vzhľadom na existujúci štátny monopol na meď museli ťažiar svoju produkciu odvádzať do výkupu v štátnom mediarskom podniku v Smolníku. Habsburská monarchia v skúmanom období vojny o rakúske dedičstvo (1740 – 1748) zápasila s vážnymi finančnými problémami, čo malo i priamy vplyv na výkup medi v spišsko-gemerskom regióne, keďže platby za dodávanú meď výrazne meškali. Tamojší ťažiar